

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 6 września 2023 r.

Poz. 6573

UCHWAŁA NR XLIX/432/2023 RADY GMINY MIERZĘCICE

z dnia 30 sierpnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Mierzęcice na lata 2023-2026

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 9 i art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz na podstawie art. 87 ust. 1, ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 21 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840), po uzyskaniu pozytywnej opinii Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach:

Rada Gminy Mierzęcice uchwała:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Mierzęcice na lata 2023-2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mierzęcice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy

Monika Dyraga

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

**Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLIX/432/2023
Rady Gminy Mierzęcice
z dnia 30 sierpnia 2023r.**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE Na lata 2023 – 2026

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

I. Wstęp.....	3
II. Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Opieki nad zabytkami.....	4
III. Cele programu ochrony zabytków w świetle ustawy o ochronie zabytków.....	5
IV. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami Polsce.....	7
4.1. Obowiązek konstytucyjny ochrony zabytków.....	7
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w świetle ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.....	7
4.3. Opieka nad zabytkami jako zadanie własne gminy.....	11
V. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	12
5.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	12
5.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	14
VI. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	21
6.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.....	21
6.2. Zarys historyczny terenu gminy Mierzęcice.....	25
6.3. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.....	26
6.4. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy.....	34
VII. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Mierzęcice. Analiza szans i zagrożeń.....	35
VIII. Założenia programowe.....	37
8.1. Priorytety programu opieki.....	37
8.2. Kierunki działań i zadania programu opieki.....	38
IX. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.....	41
X. Monitoring działania Gminnego programu opieki nad zabytkami.....	42
XI. Źródła finansowania gminnego programu.....	43
XII. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.....	46
XIII. Dokumentacja fotograficzna zabytków i obiektów o wartości historycznej położonych na terenie Gminy Mierzęcice.....	47

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

I. WSTĘP

„Dziedzictwo kulturowe stanowi dziś z jednej strony przedmiot ochrony, z drugiej zaś potencjał, który winien zostać wykorzystany dla przyszłego rozwoju”.

Środowisko kulturowe to ważny czynnik życia i działalności człowieka. Zabytki są nie tylko materialnym świadectwem przeszłości, lecz także cennym elementem kultury, przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego otoczenia człowieka. Bogactwo i różnorodność dziedzictwa kultury może w istotny sposób przyczynić się do rozwoju społeczno- gospodarczego gminy, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców.

Ponieważ kultura jest jedną z głównych sił napędowych rozwoju, podstawową zasadą działania samorządu gminnego powinno być dążenie do wzajemnego uzupełniania się ekonomicznych i kulturowych aspektów rozwoju. Nie sposób mówić o rozwoju gminy bez opierania się na jej zasobach i walorach krajobrazu kulturowego, dlatego ich wykorzystanie powinno stanowić priorytetowy cel polityki gminnej. Wzbogacanie materialnego dziedzictwa kulturowego jest jednym z istotniejszych procesów rozwojowych gminy.

Świadomość potrzeby ochrony zabytków dla nas i dla przyszłych pokoleń jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszego regionu. Jednak nie każdy do końca wie, jak właściwie należy zadbać o zabytek. Dlatego stworzenie programu opieki nad zabytkami przez Gminę Mierzęcice jest ważnym czynnikiem w upowszechnianiu tej wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o ich należyty stan i atrakcyjny wygląd. Zabytki – to świadectwo naszej historii, w naszym więc interesie, powinno być zaprezentowanie ich z jak najlepszej strony.

Umiejętne zaadaptowanie obiektów zabytkowych a przede wszystkim dbanie o ich dobry stan techniczny podnosi atrakcyjność nie tylko tych obiektów, ale i całej gminy, gdyż wartość turystyczną mierzy się istnieniem zadbanej zabytków, tworzących niepowtarzalny charakter, przyciągający turystów. Duże znaczenie krajoznawcze ma także tradycja, która jest kultywowana od wieków przez mieszkańców gminy.

Wszystkie te czynniki: kultura i tradycja, położenie geograficzne oraz zabytki, tworzą niepowtarzalny produkt turystyczny, który jest ogromnym atutem gminy i który stanowi punkt wyjścia w jej rozwoju. Wobec powyższego ważnym zadaniem dla gminy winno być połączenie promocji środowiska naturalnego z promocją zasobów dziedzictwa kulturowego i kulturą.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Podstawowym dokumentem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest ***Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*** (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840).

Ustawa określa m.in. przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia programów ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach.

Zadania z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte są również w ***Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*** (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).

Zgodnie z art. 7 ust. 1, pkt. 9 : *zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.*

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

III. CELE PROGRAMU W ŚWIELE USTAWY O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI.

Celem strategicznym Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Mierzęcice na lata 2023 – 2026 jest:

„Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Mierzęcice, służącego budowaniu i utrwalaniu poczucia tożsamości społeczności lokalnej, zachowaniu ładu przestrzennego, rozwojowi turystyki, promocji oraz rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy”.

Zasadnicze cele programu opieki nad zabytkami, które zostały określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.840) to:

- ✓ włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- ✓ uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- ✓ zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- ✓ wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- ✓ podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- ✓ określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- ✓ podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Głównym celem „Gminnego programu opieki nad zabytkami” jest dążenie do poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego gminy Mierzęcice poprzez określenie podstawowych warunków i czynników organizacyjnych, finansowych oraz edukacyjnych, które temu służą.

W myśl przytoczonej ustawy program ma na celu, w szczególności włączenie problemów ochrony zabytków do bieżących zadań Gminy oraz rozpoznanie i wykorzystanie dla potrzeb promocji wartości historyczno przestrzennych poszczególnych miejscowości gminy. Ponadto jego celem jest uwzględnienie przy podejmowaniu działań, uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej, a także doprowadzenie do poprawy stanu zachowania zabytków. Oprócz tego zasadniczą przesłanką jest wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego oraz podjęcie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

Kolejne cele i priorytety to współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im należytej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł pozyskania środków na realizację zadań renowacyjnych, remontowych czy dotyczących rewitalizacji obiektów zabytkowych, eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, podnoszenie świadomości społecznej o wartościach duchowych i materialnych.

Celem niniejszego opracowania jest także zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami Gminy Mierzęcice oraz poznanie uwarunkowań prawnych dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

IV. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.**4.1. Obowiązek konstytucyjny ochrony zabytków.**

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Art. 5. Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. brzmi:

*Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, **strzeże dziedzictwa narodowego** oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.*

W art. 6. czytamy:

Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

Natomiast art. 86 Konstytucji mówi, że:

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w świetle ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.840).

Przepisy cytowanej ustawy określają przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi. Ponadto dokument definiuje pojęcie zabytku i wprowadza pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami oraz formy i sposoby ochrony zabytków.

Zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Wyróżniono trzy grupy zabytków: *zabytki nieruchome, zabytki ruchome i zabytki archeologiczne.*

Zabytki nieruchome są to w szczególności:

- krajobrazy kulturowe,
- układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane,

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- dzieła architektury i budownictwa,
- dzieła budownictwa obronnego,
- obiekty techniki, a zwłaszcza kopalnie, huty, elektrownie i inne zakłady przemysłowe,
- cmentarze,
- parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Zabytki ruchome są to:

- dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcje stanowiące zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmaty oraz pamiątki historyczne, a zwłaszcza militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery.

Do zabytków ruchomych zaliczamy także wytwory techniki, a zwłaszcza urządzenia, środki transportu oraz maszyny i narzędzia świadczące o kulturze materialnej i które są charakterystyczne dla dawnych i nowych form gospodarki oraz dokumentują poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego. Zabytki ruchome to także materiały biblioteczne, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2022, poz. 2393) instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne, a także przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Zabytki archeologiczne obejmują zabytki nieruchome, będące powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów lub ich śladów albo zabytki ruchome, będące tym wytworem. Do zabytków archeologicznych zaliczyć należy w szczególności: pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami, które zostały zdefiniowane w sposób następujący:

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska;

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 7 Ustawy definiuje w zamkniętym katalogu formy ochrony zabytków, do których zaliczony został: **wpis do rejestru zabytków, wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.**

Z punktu widzenia niniejszego opracowania istotne jest także uwzględnienie innych uregulowań prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, które znajdują się w wielu obowiązujących ustawach i rozporządzeniach.

Ustawy:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.503);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 682);

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.916);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 344);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.775).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.385) oraz Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.2393).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 164).

Rozporządzenia m. in.:

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 81);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 roku w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz.56);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 września 2022r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2022r., poz. 2053);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 roku w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 650);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 roku w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 r. Nr 89, poz. 510);

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 roku w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014 r., poz. 110);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 roku w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 roku w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (Dz. U. z dnia 23 kwietnia 2004 r. Nr 75, poz. 706).

4.3. Opieka nad zabytkami jako zadanie własne gminy.

Obowiązki jednostek samorządowych w zakresie kultury, ochrony i opieki nad zabytkami określają zarówno przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840), jak również ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.).

W art. 7 ust. 1. pkt. 9 ustawy o samorządzie gminnym zostały określone zadania własne gminy: *„Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”*.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

V. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.**5.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.****Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019 -2022
(przyjęty uchwałą nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019r.)**

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Cel główny Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 zakłada:

"Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami"

i realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe, podzielone na kierunki działania, tj.:

1. Cel szczegółowy I – Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działania 1.1 Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym.

1.1.1 Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

1.1.2 Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym.

1.1.3 Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach.

1.1.4 Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 1.2 Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym.

1.2.1 Wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich.

1.2.2 Ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich.

1.2.3 Wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego.

1.2.4 Powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

2. Cel szczegółowy II – Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 2.1 Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

2.1.1 Upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).

Kierunek działania 2.2 *Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego.*

2.2.1. Podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje.

3. Cel szczegółowy III – Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działania 3.1 *Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości.*

3.1.1 Kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami.

3.1.2 Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 3.2 *Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.*

3.2.1 Program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Trzecia fala nowoczesności, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz dokumencie pn. Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009r.

Cel 11 Strategii zakłada „Wzrost społecznego kapitału rozwoju” i realizowany będzie m.in. poprzez zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Rolą *Polityki ekologicznej* jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Polityka wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej;
- **zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;**
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych);
- przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

5.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

Gminny program opieki nad zabytkami uwzględnia ustalenia zawarte w dokumentach strategicznych, do których należą:

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030+”

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/24/1/202 z dnia 19 października 2020 roku. Sformułowana w strategii wizja rozwoju zakłada że:

„Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku”.

Strategia koncentruje działania na czterech celach strategicznych, dla których sformułowano cele operacyjne w perspektywie do roku 2030. Ostateczny kształt celów oraz uszczegóławiających je kierunków działań jest rezultatem zarówno analiz społeczno-gospodarczych, jak i szerokich konsultacji społecznych, w tym w ramach warsztatów subregionalnych.

Cel Strategiczny A

Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej

Cele operacyjne: A.1. Konkurencyjna gospodarka

A.2. Innowacyjna gospodarka

A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość

Cel Strategiczny B

Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

Cele operacyjne: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych.

B.2. Aktywny mieszkaniec

B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

Cel Strategiczny C

Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

Cele operacyjne: C.1. Wysoka jakość środowiska

C.2. Efektywna infrastruktura

C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

Cel Strategiczny D

Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym

Cele operacyjne: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny

D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu

D.3. Nowoczesna administracja publiczna

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie śląskim na lata 2018 – 2021

Program wojewódzki sformułował następujące cele strategiczne wraz z priorytetami i kierunkami działań:

Cel strategiczny I – Kształtowanie kulturowego obrazu województwa.

Dla celu strategicznego sformułowano trzy cele operacyjne:

Cel operacyjny I.1 – Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych województwa

Dla realizacji przedstawionego celu operacyjnego przyjęto następujące kierunki działań:

Kierunek działań I.1.A – Weryfikacja zabytków województwa

Realizacja kierunku będzie polegała na:

- waloryzacji zabytków i określeniu ich znaczenia dla dziedzictwa regionu, kraju, Europy, świata;
- opracowaniu kart ewidencyjnych i adresowych zabytków włączonych do wojewódzkiej i gminnych ewidencji zabytków;
- inwentaryzacji zabytków archeologicznych (w tym program *Archeologiczne Zdjęcie Polski*).

Kierunek działań I.1.B – Rozwój badań i studiów nad zabytkami województwa

Realizacja kierunku to:

- rozwój zaplecza naukowego i kompleksowych programów badawczych;
- rozwój badań i dokumentowania zabytków, sporządzanie studiów historyczno-konserwatorskich;
- realizacja pilotażowych projektów badawczych, tworzenie źródeł wizualnych, fonicznych i tekstowych dotyczących zjawisk kultury ludowej;
- digitalizacja regionalnych i lokalnych zasobów zabytkowych oraz tworzenie struktur udostępniania zbiorów;
- powstanie forum wymiany doświadczeń dla osób zajmujących się problematyką dziedzictwa kulturowego regionu.

Cel operacyjny I.2 – Budowa systemu zarządzania zabytkami województwa

Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą następujących kierunków działań:

Kierunek działań I.2.A – Tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami

Podstawą skutecznego zarządzania zabytkami jest wiedza o zasobach i stanie ich zachowania, sposobach ochrony, formach własności oraz przemianach, którym podlegają. Informacje te powinny być zbierane, gromadzone, przetwarzane i udostępniane za pomocą nowoczesnych technik i metod pracy. Do skutecznego zarządzania zabytkami niezbędne są: stworzenie sprawnych struktur zarządzania, w tym ogólnodostępnej bazy danych i sieci

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

informacji o zabytkach, oraz budowa i unowocześnienie stanowisk przeznaczonych do monitorowania działań w sferze zabytków.

Kierunek działań I.2.B – Zarządzanie zabytkami

Kształtowanie kulturowego obrazu województwa wymaga zastosowania i usprawnienia oddziaływania narzędzi prawnych i ekonomicznych na zachodzące procesy gospodarcze. Do tego celu powinny być konsekwentnie wykorzystywane dostępne instrumenty prawne i organizacyjne oddziałujące na procesy inwestycyjne, m.in. gminne, powiatowe programy opieki nad zabytkami, konkursy, katalogi, procedury planu przestrzennego, formy ochrony, rekomendacje.

Cel operacyjny I.3 – Włączenie zabytków w procesy gospodarcze

Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

Kierunek działań I.3.A – Konserwacja i adaptacja zabytków

Kierunek będzie realizowany przez:

- podejmowanie działań konserwatorskich remontowych i adaptacyjnych przy zabytkach poprzedzonych opracowaniem pełnej dokumentacji konserwatorskiej ze szczególnym zwróceniem uwagi na zachowanie autentyczności zabytku i walorów krajobrazu kulturowego. Ważne jest działanie w oparciu o badania specjalistyczne i ekspozycja autentyczności obiektu;
- konserwację oraz przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk archeologicznych, w tym zachowanie zabytków archeologicznych, dokumentowanie oraz opracowywanie wyników badań nieinwestorskich i ratowniczych;
- renowację i konserwację zabytkowej małej architektury;
- działania i inwestycje wynikające z przepisów przeciwpożarowych, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz zabezpieczeń przeciwwłamaniowych;
- zabezpieczenie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi oraz na wypadek eksploatacji rabunkowej;
- kompleksowe oczyszczanie obiektów i przestrzeni z odpadów zawierających azbest.

Kierunek działań I.3.B – Kreacja markowych produktów turystycznych w oparciu o obiekty zabytkowe

Realizacja kierunku będzie polegała na:

- tworzeniu nowych i wzmacnianiu istniejących markowych produktów turystycznych;
- organizacji kampanii promocyjnych w oparciu o dziedzictwo kulturowe.

Cel strategiczny II – Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu.

Dla drugiego celu strategicznego sformułowano dwa cele operacyjne:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026**Cel operacyjny II.1 – Upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami.**

Do realizacji tego celu przyjęto następujące kierunki działań:

Kierunek działań II.1.A – Wzmocnienie edukacji o dziedzictwie kulturowym

Kierunek będzie realizowany przez:

- rozwój i wzmocnienie edukacji regionalnej;
- doskonalenie kadr działających w strefie opieki nad zabytkami;
- aktywizację oferty nauczania uczelni wyższych, w tym organizację praktyk studenckich i stażów;
- tworzenie i realizację programów edukacyjnych dotyczących zabytków i tradycji na wszystkich poziomach nauczania podstawowego i średniego, w tym warsztaty, wystawy, wycieczki, konkursy;
- realizację warsztatów oraz innych form szkoleń w zakresie opieki nad zabytkami i dziedzictwem przyrodniczo-kulturowym, w tym w środowiskach patologicznych;
- organizację interdyscyplinarnych warsztatów i szkoleń, w tym działania na rzecz zachowania folkloru oraz obrzędów i zwyczajów, zanikających zawodów i umiejętności oraz wzorców życia - przekazywanie zanikających umiejętności;
- organizację zajęć z zakresu wiedzy o zabytkach i tradycji w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Kierunek działań II.1.B – Popularyzacja i promocja zabytków i wiedzy o zabytkach

Kierunek będzie realizowany przez:

- promocję dziedzictwa kulturowego przy użyciu nowych technologii i mediów oraz tradycyjnie poprzez wydawnictwa, spotkania itp.;
- organizację wydarzeń promujących zabytki i markowe produkty turystyczne (*Industriada*, EDD i inne);
- organizację konferencji, sesji popularnonaukowych i spotkań mających na celu popularyzację wiedzy o zabytkach i *małych ojczyznach*;
- popularyzację dziedzictwa niematerialnego;
- organizację wystaw, konkursów, przeglądów, warsztatów, festiwali w celu popularyzacji dziedzictwa niematerialnego, w tym podtrzymywanie i popularyzacja gwar regionów etnograficznych i popularyzacja kultury ludowej;
- realizację wieloaspektowych projektów kulturowych wykorzystujących dziedzictwo kulturowe regionu w ramach projektów transgranicznych i międzynarodowych.

Cel operacyjny II.2 – Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami.

Celowi temu służyć będą następujące kierunki działań:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026*Kierunek działań II.2.A – Wspieranie działań na rzecz poznania dziedzictwa kulturowego regionu.*

Kierunek będzie realizowany przez:

- organizowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu ochronę i promocję miejsc o znaczeniu historyczno-kulturowym, budowę tożsamości lokalnej i regionalnej przez promowanie inicjatyw kulturowych;
- wspieranie przedsięwzięć mających na celu przybliżenie zabytków i tradycji regionu szerokiemu gronu odbiorców;
- organizację ognisk, kółek zainteresowań, warsztatów skierowanych do ludzi młodych, a także osób bezrobotnych i ze środowisk marginalizowanych.

Kierunek działań II.2.B – Promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami

Kierunek będzie realizowany przez:

- nagradzanie za działalność na rzecz opieki nad dziedzictwem kulturowym i upowszechnianiem wiedzy, w tym za profesjonalizm wykonywania prac przy zabytkach;
- ustanowienie nagrody za poszanowanie sąsiedztwa obiektów zabytkowych przy lokalizacji nowych inwestycji - wpisanie inwestycji w historyczny krajobraz.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+ (zwany dalej planem) został uchwalony przez Sejmik Województwa Śląskiego 29 sierpnia 2016r. i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego (Uchwała nr VI/26/2/2016). Jest to dokument planowania strategicznego określający działania, za pomocą których samorząd województwa wpływa na rozmieszczenie funkcji terenów w przestrzeni i ich wzajemne powiązanie. Plan uwzględnia założenia polityki przestrzennej państwa i tworzy warunki do realizacji ustaleń strategii rozwoju województwa.

Program opieki nad zabytkami współdziała z planem przy realizacji celów polityki przestrzennej zapisanych w ustaleniach planu w zakresie:

- Celu 1 - Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji;
- Celu 2 - Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych;
- Celu 3 – Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Celu 4 - Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu.

PZP przewiduje ochronę krajobrazu obejmującą m. in. zachowanie wartości kulturowych z uwzględnieniem archeologicznych dóbr kultury oraz charakterystycznych krajobrazów kulturowych, w tym objęcie ochroną historycznych kompozycji krajobrazowych oraz układów ruralistycznych. Założono również racjonalne użytkowanie terenów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki.

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody stanowi rozwinięcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu. Strategia ta już w preambule zakłada działania na rzecz zachowania i odtwarzania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na obszarze regionu.

Misją województwa śląskiego jest zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo - kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego na jego obszarze, uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń oraz nie naruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Ochrona prawna krajobrazu na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody na terenie województwa śląskiego realizowana jest w formie parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu oraz zespołów przyrodniczo - krajobrazowych. Ochrona kulturowych elementów krajobrazu realizowana jest również na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

VI. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.**6.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.****„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”**

„Studium” uchwalone zostało przez Radę Gminy Mierzęcice Uchwałą Nr XLVII/282/2002 z dnia 10 października 2002 r. ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą Nr XXXVI/231/2009 z dnia 30 września 2009 r., Uchwałą Nr XL/263/2010 z dnia 24 lutego 2010 r., Uchwałą Nr V/27/2011 z dnia 23 lutego 2011 r. Uchwałą Nr XLI/384/2014 z dnia 29 października 2014r., Uchwałą Nr XIV/110/2020 z dnia 29 stycznia 2020r. oraz Uchwałą Nr XXVIII/229/2021 z dnia 29 września 2021 r.

Celem Studium jest opracowanie zasad polityki przestrzennej gminy w oparciu o program rozwoju ekonomiczno – społecznego oraz istniejące uwarunkowania (tj. potencjał ekonomiczny, zasoby kulturowe, naturalne i krajobrazowe). Celem głównym jest sprecyzowanie zasad porządkowania i modernizacji struktury przestrzennej, rozwoju podstawowych funkcji gminy oraz ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

Wśród kierunków polityki przestrzennej gminy w Studium zakłada się kształtowanie i ochronę zasobów środowiska przyrodniczego oraz kształtowanie i ochronę zasobów środowiska kulturowego.

Celem polityki jest:

- zachowanie i ochrona nielicznych już, lecz wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego;
- zachowanie krajobrazu otwartego obszarów gminy jeszcze niezabudowanych, a posiadających wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe;
- wykorzystanie wartości środowiska kulturowego dla kształtowania ładu przestrzennego i kreowania atrakcyjnego wizerunku gminy.

Działania gminy na rzecz realizacji w/w polityki powinny obejmować:

- ochronę obiektów zabytkowych prawnie chronionych i postulowanych do objęcia ochroną przed zmianami mogącymi powodować degradację ich wartości historycznych, architektonicznych czy krajobrazowych;
- właściwą ekspozycję, udostępnianie istniejących zasobów dla turystyki krajoznawczej oraz odpowiednie zagospodarowanie terenów otaczających;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- pozyskiwanie i stwarzanie zachęt (w tym podatkowych) dla zainteresowanych zagospodarowaniem i odnową obiektów zabytkowych;
- zaspokajanie potrzeb w dziedzinie usług kultury.

W Studium wyodrębniono następujące obszary do ochrony w dziedzinie środowiska kulturowego i krajobrazu:

- *obszary objęte ochroną konserwatorską* - zespoły i obiekty prawnie chronione wraz z terenem otaczającym, gdzie wszelka działalność inwestycyjna na tych obszarach wymaga uzgodnienia z właściwym organem ds. ochrony zabytków;
- *obszary objęte ochroną archeologiczną* - stanowiska archeologiczne kat. I;
- *obszary objęte ochroną krajobrazu kulturowego* - układy wsi o zachowanej dyspozycji przestrzennej wraz z pozostałościami zabudowy tradycyjnej;
- *obszary objęte ochroną krajobrazu otwartego* - tereny charakteryzujące się wybitnymi walorami krajobrazowymi, otwarcia krajobrazowe, płaszczyzny ekspozycji;
- *obszary objęte wzmożonym nadzorem archeologicznym* - stanowiska kat. II.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Wśród ustaleń dotyczących całego obszaru miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zawarte są m. in.

- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego oraz
- zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują osiem obszarów Gminy Mierzęcice:

1) Obszar Boguchwałowice:

- ✓ Uchwała Nr XXXII/215/2005 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru Boguchwałowice;
- ✓ Uchwała Nr XXXII/321/2014 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącej miejscowości Boguchwałowice – obszar I zmiany studium;
- ✓ Uchwała Nr XXVIII/216/2017 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Nr XXXII/321/2014 Rady Gminy Mierzęcice z dnia 30 stycznia 2014r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącej miejscowości Boguchwałowice – obszar I zmiany studium;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- ✓ Uchwała Nr XXXV/342/2014 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru „Cmentarz Boguchwałowice”;
 - ✓ Uchwała Nr XLV/341/2018 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla terenu położonego pomiędzy ul. Swobody i ul. Parkową;
- 2) Obszar Mierzęcice- Centrum:
- ✓ Uchwała Nr XLI/271/2006 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Mierzęcice – Centrum;
 - ✓ Uchwała Nr XXXIII/322/2014 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącej miejscowości Mierzęcice – obszar VII zmiany studium;
 - ✓ Uchwała Nr XIII/104/2019 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącego miejscowości Mierzęcice u. Głowackiego;
- 3) Obszar Mierzęcice – Północ:
- ✓ Uchwała Nr XXXII/214/2005 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru Mierzęcice – Północ;
- 4) Obszar Nowa Wieś, Najdziszów, Sadowie, Zawada:
- ✓ Uchwała Nr XXXIX/257/2006 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Nowa Wieś, Najdziszów, Sadowie, Zawada;
 - ✓ Uchwała Nr VII/42/2011 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Nowa Wieś;
 - ✓ Uchwała Nr XV/146/2020 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice w miejscowości Nowa Wieś- Tereny Inwestycyjne;
- 5) Obszar Mierzęcice – Osiedle:
- ✓ Uchwała Nr XLIV/298/2006 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Mierzęcice Osiedle;
- 6) Obszar Przeczyce – Północ:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- ✓ Uchwała Nr XX/111/2008 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Przeczyce – Północ;
- ✓ Uchwała Nr XXI/189/2012 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącej miejscowości Przeczyce – obszar III zmiany studium;
- ✓ Uchwała Nr XXIX/239/2021 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice w miejscowości Przeczyce (rejon ulic Cichej i Spokojnej);

7) Obszar Przeczyce – Południe:

- ✓ Uchwała Nr XLI/272/2006 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Przeczyce – Południe;
- ✓ Uchwała Nr XXVIII/215/2017 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącego miejscowości Przeczyce;

8) Obszar Toporowice, Sadowie II:

- ✓ Uchwała Nr XXXII/216/2005 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Toporowice i Sadowie;
- ✓ Uchwała Nr XXXVI/251/2017 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dla obszaru miejscowości Toporowice;
- ✓ Uchwała Nr VI/40/2019 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice dotyczącego miejscowości Toporowice;
- ✓ Uchwała Nr XL/356/2022 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice w miejscowości Toporowice (ul. Uroczą);
- ✓ Uchwała Nr XLIV/389/2023 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice w miejscowości Toporowice, dla terenu położonego przy ul. Czerwonego Zagłębia, w rejonie istniejących gazociągów wysokoprężnych.

9) Obszar Mierzęcice – Rejon MPL Katowice w Pyrzowicach:

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- ✓ Uchwała Nr XVI/125/2015 Rady Gminy Mierzęcice sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice w rejonie MPL Katowice w Pyrzowicach;
- 10) Obszar Sołectwo Mierzęcice – ośrodek zdrowia, rejon skrzyżowania ulic Wolności oraz Gminnej, Sołectwo Mierzęcice Osiedle;
 - ✓ Uchwała Nr VI/51/2019 Rady Gminy Mierzęcice w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Mierzęcice (sołectwo Mierzęcice – ośrodek zdrowia, rejon skrzyżowania ulic Wolności oraz Gminnej, Sołectwo Mierzęcice Osiedle).

Na obszarze objętym w/w planami występują:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji konserwatorskiej, które podlegają wszelkim rygorom prawnym wynikającym z przepisów;
- obiekty kultu, liczne kapliczki i krzyże przydrożne, dla których ustala się zakaz przebudowy oraz nakaz prowadzenia prac remontowych po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- obiekty fortyfikacji polowych – bunkry z okresu II wojny światowej, dla których ustala się nakaz prowadzenia prac remontowych po uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz utworzenie w otoczeniu strefy „E” – ochrony ekspozycji obiektów;
- stanowiska archeologiczne, dla których przyjęto strefy ochronne – wszelkie prace ziemne prowadzone w ich obrębie powinny mieć zapewnione badania archeologiczne.

6.2 Zarys historyczny terenu gminy Mierzęcice.

Wsie i przysiółki gminy Mierzęcice położone są na obszarze historycznym księstwa Siewierskiego. Powstanie tych miejscowości datuje się w bardzo odległym czasie. Z okresu średniowiecza pochodzą pierwsze wzmianki o miejscowościach położonych na terenie obecnej gminy. Najwcześniej wzmiankowane są Targoszyce (1276), które posiadały jeden z pierwszych kościołów (obecny kościół parafialny). Obszar ten miał historyczne znaczenie ze względu na położenie w dolinie rzeki Czarnej Przemszy i w pobliżu dróg prowadzących z Krakowa do Wielkopolski i Bramy Morawskiej przez Bytom do Częstochowy oraz u przedpola wypiętrzeń jurajskich Wyżyny Krakowsko - Częstochowsko - Wieluńskiej.

Tereny obecnej gminy Mierzęcice dzięki swemu położeniu od zarania dziejów, czyli od powstania pierwszych osad rolniczo - rycerskich na przełomie wieków XI-XII, rozwijały się gospodarczo w ścisłym związku z ziemią śląską, krakowską, sandomierską i siewierską.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Ludność trudniła się pracą na roli w folwarkach i własnych gospodarstwach oraz hodowlą bydła, owiec i drobiu.

W gminie w XVII wieku odkryto płytko położone złoża rud żelaza, które stały się podstawą rozwoju hutnictwa w tradycyjnych piecach. Ponadto Boguchwałowice słynęły z pracujących tam młynów oraz stawów rybnych (1655r.).

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w okresie międzywojennym, ziemie Mierzęcic należały do województwa kieleckiego. Po drugiej wojnie światowej Mierzęcice należały do województwa katowickiego. Od 1973 roku Mierzęcice stanowią samodzielną gminę.

Szczególnie cennymi obiektami zabytkowymi na terenie gminy jest Kościół Parafialny pod wezwaniem Świętego Mikołaja w Targoszycach oraz kaplica z XVIII i XIX wieku barokowa, tynkowana, murowana z wieżyczką na sygnaturkę znajdująca się w Nowej Wsi.

Zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy Mierzęcice można podzielić na zasoby archeologiczne i zabytkowe. Wśród tych pierwszych najcenniejsze było cmentarzysko kultury łużyckiej, zlokalizowane w Przeczycach, które świadczy o wysokim poziomie cywilizacji, jaką wytworzyli przed trzema tysiącami lat mieszkający tu ludzie. Z Przeczycami wiąże się najstarszy w Europie Środkowej instrument muzyczny składający się z dziewięciu piszczałek wykonany z kości owcy.

Zweryfikowanie wszystkich zabytków na terenie Gminy Mierzęcice, zilustrowanie i opisanie obiektów oraz przedmiotów, które mają wieloletnie pochodzenie pozwoli podnieść wartość historyczną a zarazem ekonomiczną gminy.

6.3 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.

Podstawą do sporządzenia programu opieki nad zabytkami jest ewidencja zabytków. Gminna ewidencja zabytków powinna być bazą dla wszelkich działań w zakresie ochrony zabytków, toteż szczególnego znaczenia nabiera właściwe określenie zasobów zabytkowych, wskazanie obiektów o unikatowych cechach stylistycznych, wysokich wartościach architektonicznych i historycznych, a także świadczących o specyfice budownictwa regionalnego i lokalnej tożsamości kulturowej, której zachowanie leży w interesie gminy.

Zgodnie z art. 22 pkt. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do Rejestru zabytków;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obiekty wpisane do Rejestru zabytków

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków i data wpisu do rejestru
1.	Mierzęcice Targoszyce ul. Kościelna 15	Zespół kościelny z XVIII: a) Kościół parafialny pod wezwaniem Świętego Mikołaja z wieku XVIII, rozbudowany w 1946 r., orientowany, murowany, potynkowany, jednonawowy z węższym prezbiterium zamkniętym ścianą prostą; b) mur otaczający kościół; c) cztery kaplice w głębokich wnękach, w obrębie muru. Granice zabytku rozciągają się na całość zespołu w ramach ogrodzenia i obejmują również wyposażenie wnętrz.	1) WKZ dn.18.11.1948 L.Kult/MOZ/IV1505/R63/48 2) A/789/67 WKZ dn.17.06.1967 KI.III-680/217/67 3) A/789/2021 ŚWKZ dn.12.04.2021r. K-RD.5130.53.2021.MB
2.	Nowa Wieś ul. Zawadzkiego 102a	Kaplica z XVIII/XIX wieku, murowana, tynkowana, z wieżyczką na sygnaturkę. Granice ochrony obejmują najbliższe otoczenie i wyposażenie wnętrza .	1) A/797/67 WKZ dn. 7.10.1967 KI.III-680/400/67 2) A/797/2021 ŚWKZ dn.15.04.2021r. K-RD.5130.58.2021.MB

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Kościół w Targoszycach

Fot. Adam Kubisa

Kaplica w Nowej Wsi

Fot. Dorota Kacprowicz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Pozostałe obiekty ujęte w ewidencji zabytków.

1. ✝ kaplica w Nowej Wsi ul. Zawadzkiego, murowana XVIII/XIX w., odnowiona w 1960 r.

Fot. Dorota Kacprowicz

2. ✝ kapliczka p.w. św. Wawrzyńca, Mierzęcice ul. Wolności, murowana, dach dwuspadowy z wieżyczką, 1 połowa XIX wieku

Fot. Dorota Kacprowicz

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Zabytki archeologiczne

W myśl art. 6 ust.1 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami „ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania [...] zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa;
- cmentarzyskami;
- kurhanami;
- relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Badania mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie dziedzictwa archeologicznego realizowane są w ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP).

Na terenie Gminy Mierzęcice, w ramach w/w badań zewidencjonowano stanowiska archeologiczne, dla których wykonano Karty Ewidencyjne Zabytków Archeologicznych (KEZA) i tym samym zostały włączone w zasób Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.

Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Obszar AZP	Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Forma ochrony	Chronologia	Funkcja stanowiska
1	94-49	Boguchwałowice	5	4	WEZ *	Pradzieje Średniowiecze i ok. nowożytny	Ślad osadniczy Osada
2	94-49	Boguchwałowice	6	5	WEZ *	Epoka kamienia	Ślad osadniczy
3	94-49	Boguchwałowice	4	6	WEZ *	Mezolit	Obozowisko
4	94-49	Mierzęcice	1	15	WEZ *	Epoka kamienia	Ślad osadnictwa
5	94-49	Przeczyce	1	16	WEZ *	Schyłkowy paleolit Mezolit Neolit V brąz- halsztat Wczesne średniowiecze	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Cmentarzysko birytualne Ślad osadnictwa
6	94-49	Przeczyce	6	17	WEZ *	X-XIII w. Średniowiecze	Punkt osadniczy Osada

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

7	94-49	Przeczyce	2	18	WEZ *	Epoka kamienia OWR	Punkt osadniczy Punkt osadniczy
8	94-49	Przeczyce	3	19	WEZ *	Epoka kamienia	Punkt osadniczy
9	94-49	Przeczyce	4	20	WEZ *	Epoka kamienia	Punkt osadniczy
10	94-49	Przeczyce	5	21	WEZ *	OWR Wczesne średniowiecze	Punkt osadniczy Punkt osadniczy
11	94-49	Przeczyce	3	24	WEZ *	Pradzieje Średniowiecze	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa
12	94-48	Mierzęcice	1	16	WEZ *	Średniowiecze	Osada
13	94-48	Nowa Wieś	1	21	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
14	94-48	Nowa Wieś	2	22	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
15	94-48	Nowa Wieś	3	23	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
16	94-48	Nowa Wieś	4	24	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
17	94-48	Nowa Wieś	5	25	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
18	94-48	Mierzęcice	2	27	WEZ *	1939 r.	Fortyfikacje
19	95-48	Najdziszów	1	25	WEZ *	Późne średniowiecze (XIII-XV w.)	Punkt osadniczy
20	95-48	Najdziszów	2	26	WEZ *	Późne średniowiecze	Ślad osadniczy
21	95-48	Najdziszów	3	27	WEZ *	Epoka kamienia (mezolit)	Ślad osadniczy
22	95-48	Najdziszów	4	28	WEZ *	Późne średniowiecze (XIII-XV w.)	Osada
23	95-48	Najdziszów	5	29	WEZ *	Późne średniowiecze (XIII-XV w.)	Ślad osadniczy
24	95-49	Przeczyce	1	9	WEZ *	Wczesne średniowiecze	Osada

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

25	95-49	Toporowice	1	12	WEZ *	XI -XX w.	Stanowisko produkcyjne
26	95-49	Przeczyce	2	30	WEZ *	XIV -XVI w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Osada
27	95-49	Przeczyce	3	31	WEZ *	Epoka kamienia XI -XIII w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada
28	95-49	Przeczyce	4	32	WEZ *	Epoka kamienia, XI -XIII w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada
29	95-49	Przeczyce	5	33	WEZ *	XI -XIII w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa
30	95-49	Toporowice	2	37	WEZ *	XI -XIII w. XIV -XVI w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada
31	95-49	Toporowice	3	38	WEZ *	XI- XIII w. XVII- XIX w.	Osada Osada
32	95-49	Toporowice	4	39	WEZ *	XI -XIII w. XVII- XIX w.	Ślad osadnictwa Osada
33	95-49	Toporowice	5	40	WEZ *	XVII- XIX w.	Osada
34	95-49	Gaj Toporowice	1	44	WEZ *	XI -XII w. XIII -XV w. XVIII- XIX w.	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa Osada
35	95-49	Przeczyce	6	45	WEZ *	XI -XII w	Ślad osadnictwa

* Wojewódzka Ewidencja Zabytków

Jak wynika z analizy zestawienia zabytków ruchomych i nieruchomych oraz porównania ze stanem faktycznym, gminna ewidencja zabytków obejmuje zabytki istniejące, pomija natomiast szereg obiektów, które należałoby do ewidencji wpisać i poddać ochronie, ze względu na ich wartości historyczne. Do takich obiektów niewątpliwie zaliczyć należy kilka przydrożnych kapliczek, krzyży i figur świętych rozsianych niemal po całym terenie Gminy, a dotychczas nie objętych ochroną konserwatorską. Ich czytelne oznaczenie i opatrzenie tabliczkami, zawierającymi informacje o obiekcie, będzie jednym z zadań priorytetowych do sukcesywnej realizacji. Właściwe oznakowanie zabytków to również jeden z elementów promowania walorów ziemi i wyraz troski o spuściznę naszej „Małej Ojczyzny”.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Obiekty przewidziane do włączenia do gminnej ewidencji zabytków.Boguchwałowice

- ✚ figura przydrożna Jezusa Frasobliwego, róg ul. Buczka i Białej, XVIII w.;
- ✚ kaplica, XVIII w., murowana, potynkowana, rozbudowana i powiększona w latach 1983-1987, obecnie kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP;
- ✚ kapliczka przy ul. Jastrzębia;
- ✚ krzyż przy ul. Jana Pawła II;
- ✚ krzyż przy ul. Niepodległości;

Mierzęcice

- ✚ kapliczka ul. Wolności z drewnianą figurą św. Mikołaja z XVII w.;
- ✚ kapliczka ul. Wolności murowana;
- ✚ krzyż przy ul. Wolności 150;
- ✚ krzyż na skrzyżowaniu ul. Widokowej i Głowackiego;
- ✚ krzyż przy ul. Kościuszki;
- ✚ krzyż przy ul. Gminnej;
- ✚ kapliczka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa - murowana, 1939r. ul. Szkolna;
- ✚ kapliczka myśliwych;
- ✚ kapliczka p.w. św. Piotra i Pawła z 1993 r. przy ul. Leśnej;
- ✚ kapliczka p.w. Niepokalanego Serca Maryi przy ul. Kolejowej;

Najdziszów

- ✚ krzyż przy ul. Topolowej;

Zawada

- ✚ krzyż u zbiegu ulic Dworskiej i Nowowiejskiej;

Sadowie

- ✚ kapliczka przydrożna przy ul. Dalekiej;
- ✚ kapliczka przy ul. Dworskiej;
- ✚ krzyż przy ul. Dworskiej;

Przeczyce

- ✚ kapliczka przydrożna przy ul. 21 Stycznia z XVIII w., daszek czterospadowy z wieżyczką, murowana, z figurą św. Jana Nepomucena, drewnianą i polichromowaną, w stylu ludowo-barokowym;
- ✚ kapliczka przy ul. 21 Stycznia;
- ✚ krzyż na skrzyżowaniu ul. 21 Stycznia i DK 78;
- ✚ krzyż w rejonie skrzyżowania ul. Podgórnej i Zarzecznej;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Targoszyce

✚ cmentarz parafialny wraz z zielenią objętą strefą B – pośredniej ochrony konserwatorskiej;

Toporowice

✚ kapliczka przydrożna przy ul. Czerwonego Zagłębia, przydomowa, murowana z kamienia, potynkowana; z rzeźbą św. Jana Nepomucena, 2 połowa XIX w.;

✚ kapliczka przydrożna przy ul. Źródlanej;

✚ krzyż przy ul. Czerwonego Zagłębia;

✚ kapliczka św. Floriana przy ul. Dąbrowskiej – przydrożna, murowana z kamienia;

✚ kapliczka przydrożna przy ul. Łąkowej;

Nowa Wieś

✚ krzyż w rejonie skrzyżowania ul. Wojska Polskiego z DK 78.

6.4. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy.***Zespół kościelny z XVIII wieku w Targoszycach***

Pierwsze zapiski na temat kościoła w Targoszycach pochodzą z 1324 r. Najstarsza część kościoła, prezbiterium, została wzniesiona w XIII wieku. Prawdopodobnie była to wolno stojąca kaplica, do której w XIV wieku dobudowano kamienną nawę i drewnianą dzwonnice. W połowie XVI w. na skutek zniszczeń i splądrowania kościoła w Targoszycach przestał funkcjonować. Liturgię przeniesiono do istniejącego w Mierzęcicach drewnianego kościoła p.w. św. Wawrzyńca.

Rozbudowę świątyni rozpoczęto w 1772 roku. Do prezbiterium, które nie uległo zniszczeniu, dobudowano nowy korpus nawowy oraz nową wieżę. Obecny barokowy wystrój kościoła pochodzi z XVIII w. Wyjątek stanowi XV – wieczny, kamienny portal prowadzący do dzisiejszej zakrystii oraz antepedia zdobiące ołtarze pochodzące z połowy XIX wieku.

Ołtarz główny w swoim zwieńczeniu zawiera scenę Przemienienia. W niszy ołtarzowej znajduje się barokowa figura świętego Mikołaja wykonana z drzewa lipowego. Antepedium przedstawia męczeństwo św. Sebastiana. Lewy boczny ołtarz z rzeźbami św. Augustyna i św. Tomasza zdobi obraz Ukrzyżowania Chrystusa ze św. Marią Magdaleną. Antepedium ukazuje męczeństwo św. Wawrzyńca. Prawy ołtarz jest poświęcony Matce Bożej Bolesnej. Po jego stronach stoją figury św. Anny i św. Joachima. U dołu znajduje się płaskorzeźba przedstawiająca męczeństwo św. Szczepana. W latach 1991-1995 przeprowadzono generalny remont kościoła wraz z odnowieniem ołtarzy.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

**VII. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY MIERZĘCICE.
ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.**

Analizując stan krajobrazu kulturowego Gminy Mierzęcice rozpoznano następujące czynniki determinujące jego dalszy rozwój:

Silne strony:

1. Walory przyrodnicze i turystyczne, zróżnicowanie terenu pod względem przyrodniczym i krajobrazowym;
2. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Mierzęcice;
3. Atrakcyjne przyrodniczo i kulturowo tereny dla rozwoju turystyki;
4. Duża liczba obiektów zabytkowych;
5. Dogodne położenie geograficzne;
6. Brak uciążliwego przemysłu;
7. Wolne, atrakcyjne tereny do inwestowania w mieszkalnictwo i bazę turystyczno – noclegową;
8. Istnienie na terenie gminy wielu placówek oświatowych;
9. Przebiegający przez gminę Szlak Tysiąclecia.

Słabe strony:

1. Zły stan techniczny znacznej części obiektów zabytkowych;
2. Niewystarczające środki finansowe na konserwację i rewaloryzację obiektów zabytkowych;
3. Brak promocji zasobów dziedzictwa kulturowego gminy jako produktu turystycznego;
4. Niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytego dbania o zabytki;
5. Niedostateczne oznakowanie cennych obiektów.

Szanse:

1. Rozwój turystyki i agroturystyki;
2. Uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym;
3. Budowa tras turystycznych i szlaków z uwzględnieniem obiektów zabytkowych;
4. Możliwość pozyskiwania funduszy na działania dotyczące ochrony zabytków;
5. Edukacja w dziedzinie zarządzania dziedzictwem kulturowym;
6. Prezentacja dziedzictwa kulturowego przy wykorzystaniu technik informatycznych oraz ich publikacja na stronie internetowej Gminy;
7. Udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie.

Zagrożenia:

1. Pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

2. Brak środków finansowych na odnowę obszarów i obiektów zabytkowych;
3. Brak możliwości pozyskania środków z zewnątrz na ochronę zabytków;
4. Brak informacji turystycznej oraz dostatecznego oznakowania zabytków;
5. Niski poziom świadomości społecznej odnośnie walorów obiektów zabytkowych i ich znaczenia dla rozwoju gminy.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

VIII. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Opracowanie Programu opieki nad zabytkami ma na celu, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony *zabytków*, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji *zabytków* i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych *zabytków* oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność *zabytków* dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad *zabytkami*;
- określenie warunków współpracy z właścicielami *zabytków*, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych *zabytków*;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad *zabytkami*.

Program Opieki nad Zabytkami ma służyć ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego w różnych dziedzinach życia społecznego.

Realizacja celów określonych w Programie wymagać będzie zmian świadomości, szczególnie w dziedzinie odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego oraz właścicieli zabytkowych obiektów za ich stan oraz różnych podmiotów, instytucji i sfer funkcjonalnych odpowiadających za ład i zagospodarowanie przestrzenne oraz ochronę środowiska naturalnego i kulturowego, a także wyznaczających kierunki rozwoju Gminy Mierzęcice.

Wynikiem powinno być przejście od zaniechania lub co najwyżej pasywnej i biernej ochrony i cząstkowych działań konserwatorskich do stosowania zintegrowanego zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego.

8.1. Priorytety programu opieki.

W toku analizy określono **trzy priorytety** realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Mierzęcice:

- I. Ochrona i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego gminy.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

II. Zarządzanie krajobrazem kulturowym gminy.

III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.

8.2 Kierunki działań i zadania programu opieki

Priorytet I Ochrona i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego gminy.	
---	--

kierunki działań	zadania
1. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego gminy.	Działania na rzecz zabezpieczenia najcenniejszych obiektów zabytkowych gminy.
2. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	Ocena stanu technicznego zabytków i określenie potrzeb w zakresie remontów, prac restauratorskich i ochrony obiektów.
3. Ochrona dziedzictwa archeologicznego.	Prowadzenie prac remontowo- konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy. Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach nie będących własnością gminy w postaci dotacji na prace remontowo- konserwatorskie przy zabytkach. Prowadzenie działań mających na celu uzupełnienie danych w zakresie stanu dziedzictwa archeologicznego Podejmowanie działań zwalczających przestępczość przeciwko zabytkom, np. nielegalne poszukiwanie zabytków. Odpowiednie utrzymanie otoczenia zabytków, w tym zieleni.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Priorytet II

Zarządzanie krajobrazem kulturowym gminy.

kierunki działań	zadania
1.Podniesienie standardu przestrzeni publicznych.	Pozyskiwanie środków zewnętrznych na odnowę zabytków.
2.Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.	Zabezpieczanie środków w budżecie gminy na prace remontowe i renowacyjne obiektów zabytkowych świeckich i sakralnych. Wspieranie właścicieli obiektów zabytkowych i o wartości historycznej w pozyskiwaniu środków finansowych na opiekę nad zabytkami. Wdrażanie rozwiązań podnoszących atrakcyjność zabytków i obiektów historycznych. Opracowanie planu systematycznych kontroli stanu zachowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych. Okresowa analiza sposobów wykorzystania i udostępniania zabytków. Utworzenie szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych.

Priorytet III

Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

kierunki działań	zadania
1.Rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów zabytkowych.	Prowadzenie i wspieranie działań dokumentujących dziedzictwo kulturowe.
2.Szeroki dostęp do informacji o obiektach zabytkowych.	Sporządzenie listy obiektów do wpisania do rejestru zabytków.
3.Edukacja i popularyzacja wiedzy o zabytkach gminy Mierzęcice.	Poszerzanie informacji o kulturze regionu.
4.Promocja dziedzictwa kulturowego.	Przygotowanie informacji na temat historii poszczególnych obiektów na terenie Gminy . Opracowanie informatora o zabytkach i obiektach posiadających wartość historyczną, położonych w gminie. Oznakowanie obiektów zabytkowych tablicami informacyjnymi. Eksponowanie najcenniejszych obiektów o wartości historycznej, w tym: wykonanie iluminacji i podświetleń najciekawszych zabytków. Publikacja zaktualizowanych materiałów w formie broszur, ulotek, filmów, folderów, informacji na stronie internetowej. Udostępnianie zainteresowanym posiadanych informacji i dokumentacji historycznej. Włączenie edukacji historycznej do programów nauczania i innych form pracy z uczniem (konkursy, imprezy).

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

IX. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Dostępne instrumentarium służące realizacji niniejszego programu wynika z obowiązujących przepisów prawnych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno- ekonomicznych.

W realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów:

Instrumenty prawne

Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej została uwzględniona przez władze gminy w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Instrumenty koordynacji

Do instrumentów koordynacyjnych należą:

- programy ochrony środowiska przyrodniczego,
- studia i koncepcje,
- współpraca z instytucjami ochrony zabytków różnych szczebli.

Instrumenty finansowe

Podstawowymi narzędziami finansowymi dla zachowania najcenniejszych obiektów zabytkowych gminy Mierzęcice powinny być dotacje, subwencje, system ulg finansowych, zachęty podatkowe dla właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych, nagrody, zbiórki społeczne oraz programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej.

Instrumenty społeczne

Realizacja programu wymaga podjęcia działań w zakresie współpracy i współdziałania z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych oraz z organizacjami społecznymi, a także edukacji kulturowej i informacji o dziedzictwie kulturowym Gminy Mierzęcice.

Instrumenty kontrolne

W działaniach gminy przewiduje się stosowanie dwóch form monitoringu: monitoring zasobów oraz monitoring stanu środowiska kulturowego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

X. MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Jak wynika z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami za monitorowanie realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Mierzęcice odpowiada Wójt Gminy Mierzęcice, który ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji programu. Proces monitorowania będzie polegał na obserwowaniu zmian, jakie zachodzą w wyniku realizacji celów i zadań programu oraz analizie zebranych danych i opracowaniu raportów.

Dla oceny realizacji programu przyjmuje się następujące kryteria:

- analiza ilości wykonanych raportów i analiz;
- określenie ilości obiektów zabytkowych objętych działaniami zabezpieczającymi;
- ocena aktualności gminnej ewidencji zabytków;
- analiza środków finansowych przeznaczonych z budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami;
- analiza zrealizowanych konkursów, wystaw i działań edukacyjnych na terenie gminy;
- określenie ilości opracowanych programów, wydawnictw, imprez, szkoleń związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego;
- liczba przeprowadzonych zajęć szkolnych o tematyce ochrony dziedzictwa kulturowego gminy;
- dokonanie analizy udostępnienia bazy danych o zabytkach Gminy Mierzęcice;
- potwierdzenie utworzenia szlaków turystycznych.

Monitorowanie programu i raport z jego realizacji, przeprowadzony po upływie 2 lat oraz programowanie opieki nad zabytkami na kolejne lata, pozwoli na zweryfikowanie poczynionych założeń, ewentualną zmianę kierunków działania i dopasowanie programu do lokalnych potrzeb i możliwości finansowych Gminy Mierzęcice.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Zasady finansowania opieki nad zabytkami zostały określone w rozdziale 7 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.

Finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na właścicielu (posiadaczu) obiektu zabytkowego - osobie prawnej lub fizycznej posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, będącej właścicielem zabytku, opieka nad zabytkiem stanowi jej zadanie własne.

Dla właściwej i skutecznej ochrony zasobów kulturowych zostaną wykorzystane możliwe do zabezpieczenia w budżecie gminy środki na ten cel, jak również w miarę możliwości prowadzone będą prace nad pozyskaniem środków z budżetów innych publicznych źródeł np.:

- dotacje powiatowe;
- dotacje z budżetu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego;
- dotacje z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace, zgodne z art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.;
- dotacje z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w oparciu o ogłaszane corocznie przez Ministerstwo aktualne programy;
- źródła zagraniczne, zwłaszcza źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych.

Sposoby i warunki udzielania dotacji, zakres prac przy obiektach zabytkowych, podlegających dofinansowaniu, jak również warunki rozliczania pozyskanych środków finansowych określają zwłaszcza:

- art. 77 oraz art. 81 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 września 2022r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2022r., poz. 2053);
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (w zakresie konserwacji i utrzymania obiektów zabytkowych). (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 1452).

Ponadto finansowanie zadań służących realizacji Programu może odbywać się z wykorzystaniem środków prywatnych, np.: osób fizycznych, fundacji, stowarzyszeń.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026**Fundacja KGHM Polska Miedź**

Fundacja KGHM jest mecenasem polskiej kultury, narodowego dziedzictwa i wspólnego dobra a jej celem jest m.in.:

- ochrona oryginalnych i unikatowych zabytków w regionie;
- budowanie świadomości oraz utrwalanie tożsamości historycznej i narodowej;
- kształtowanie wśród mieszkańców regionu wrażliwości na wartość dziedzictwa historycznego i kulturowego;
- restauracja, rewaloryzacja, konserwacja, rewitalizacja – wspieranie darowiznami wszelkich działań prowadzących do zachowania w jak najlepszym stanie obiektów architektury sakralnej i świeckiej, zabytków ruchomych i obiektów kultury materialnej (w tym przemysłowej).

Fundacja BRE Banku

Fundacja finansuje projekty z obszarów nauki i edukacji, ochrony zdrowia i opieki społecznej oraz kultury i dziedzictwa narodowego.

Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga (Citibank)

Fundacja Kronenberga wspiera działania na rzecz dobra publicznego w zakresie edukacji i rozwoju lokalnego. Dofinansowuje przedsięwzięcia mieszczące się w ramach dwóch głównych obszarów programowych:

- edukacja – edukacja ekonomiczna, innowacje w edukacji, dziedzictwo kulturowe i tradycje oraz twórczość artystyczna dzieci i młodzieży;
- rozwój lokalny – priorytety opieki zdrowotnej, polityka społeczna, nauka przedsiębiorczości.

Fundacja PKO Banku Polskiego

Fundacja udziela wsparcia finansowego na projekty realizowane w ramach siedmiu obszarów programowych:

- Edukacja – wsparcie nauki, oświaty oraz alternatywnych form edukacji w Polsce;
- Tradycja – kultywowanie tradycji, ochrona dziedzictwa historycznego oraz wychowanie w duchu patriotyzmu;
- Nadzieja – pomoc społeczna, skierowana do osób zagrożonych wykluczeniem w szczególności poszkodowanych oraz niepełnosprawnych;
- Zdrowie – ochrona życia i zdrowia oraz profilaktyka zdrowotna;
- Kultura – ochrona dziedzictwa narodowego w dziedzinie kultury i sztuki oraz wspieranie twórczości artystycznej młodych polskich artystów, udostępnianej pro bono;
- Eko – podejmowanie inicjatyw społecznych nastawionych na upowszechnianie wiedzy w zakresie ochrony środowiska naturalnego, zwłaszcza akwenów wodnych;

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

- Sport – zachęcanie do aktywności fizycznej, w szczególności dzieci i młodzieży, jak również osób niepełnosprawnych.

Fundacja Tauron

Fundacja wspiera projekty na rzecz dobra publicznego, głównie w zakresie edukacji, oświaty, wychowania, ochrony zdrowia, opieki i pomocy społecznej, sportu i rekreacji, ochrony środowiska, rozwoju gospodarki, kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz promocji i organizacji wolontariatu.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

**XII. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU
OCHRONY ZABYTKÓW.**

Cele określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Mierzęcice osiągnane będą poprzez:

- współdziałanie władz gminy:
 - z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
 - z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Katowicach,
 - z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach,
- inicjatywy własne Gminy Mierzęcice,
- stosowanie instrumentów finansowych i kontrolnych,
- funkcje programowe.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

**XIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA ZABYTKÓW I OBIEKTÓW
O WARTOŚCI HISTORYCZNEJ POŁOŻONYCH NA TERENIE GMINY
MIERZĘCICE**

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ figura przydrożna Jezusa Frasobliwego w Boguchwałowicach róg ul. Buczka i
Białej, XVIII w.

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ krzyż w Boguchwałowicach przy ul. Jana Pawła II

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ kapliczka w Boguchwałowicach przy ul Jastrzębia

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Boguchwałowicach przy ul. Niepodległości

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✚ kapliczka ku pokrzepieniu serc - murowana, 1939r. Mierzęcice ul. Szkolna

Mieszkańcy wsi Niwiska postavili kapliczkę w 1939 r., tuż przed wybuchem II wojny światowej. Informacja na ten temat została umieszczona nad wejściem. „Chwalcie Pana w świątyni Jego. Mieszkańcy tej wioski w przededniu wielkich wydarzeń dziejowych ku czci Chrystusa Pana, a sobie i potomnym ku pokrzepieniu serc i ducha tę kapliczkę zbudowali” – głosi zachowany do dziś napis.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka myśliwych w Mierzęcicach

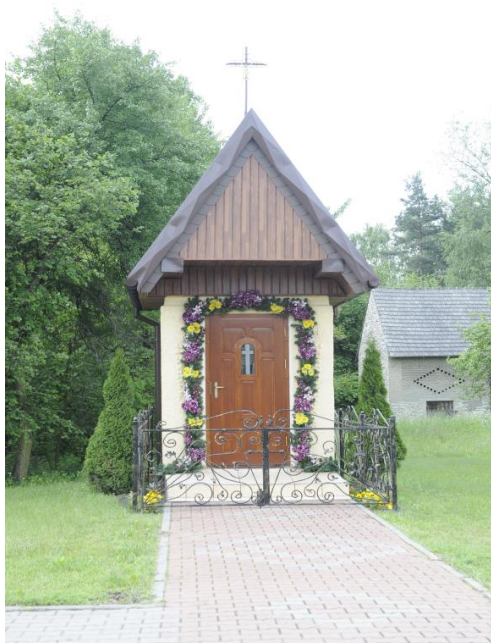
Wykonana z jasnego piaskowca, znajduje się przy dawnym szlaku pielgrzymkowym prowadzącym z terenu Zagłębia i Śląska do Częstochowy. Przy wejściu do obiektu umieszczono olbrzymi kamień, który nawiązuje do jednej z legend. Dawne kroniki podają, że kapliczka, w której modlili się pielgrzymi idący do Częstochowy, znajdowała się tu już przed I wojną światową. Obok świątyni znajdował się też kamienny kopiec. Każdy z pątników bowiem dorzucał do stosu własne kamienie. W ostatnim czasie myśliwi Koła Łowieckiego „Sokół” odbudowali kapliczkę. Wewnątrz umieszczono ołtarz poświęcony patronowi myśliwych św. Hubertowi. Przed wejściem zaś umieszczono wielki kamień upamiętniający dawnych pielgrzymów.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. D. Kacprowicz

✝ kapliczka w Mierzęcicach przy ul. Leśnej

Fot. D. Kacprowicz

✝ kapliczka w Mierzęcicach przy ul. Kolejowej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Najdziszowie przy ul. Topolowej 36

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Zawadzie przy ul. Nowowiejskiej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✚ kapliczka przydrożna w Sadowiu przy ul. Dalekiej

Fot. Dorota Kacprowicz

✚ kapliczka przydrożna w Przeczycach przy ul. 21 Stycznia z XVIII w., daszek czterospadowy z wieżyczką, murowana, z figurą św. Jana Nepomucena, drewnianą i polichromowaną, w stylu ludowo-barokowym

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Przeczycach przy ul. 21 Stycznia

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Przeczycach przy ul. Zarzeczej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ kapliczka w Przeczycach przy ul. 21 Stycznia

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ kapliczka przydrożna w Toporowicach przy ul. Czerwonego Zagłębia przydomowa, murowana z kamienia, potynkowana; z rzeźbą św. Jana Nepomucena, 2 połowa XIX w.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka przydrożna w Toporowicach przy ul. Źródlanej

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ krzyż w Toporowicach przy ul. Czerwonego Zagłębia

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka przydrożna w Toporowicach przy ul. Łąkowej

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka św. Floriana – przydrożna, w Toporowicach przy ul. Dąbrowskiej, murowana z kamienia. Zgodnie z przekazem właściciela nieruchomości, na której jest usytuowana, powstała w 1914r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka w Mierzęcicach ul. Wolności 3, murowana, 4 ćw. XIX wieku; z drewnianą figurą św. Mikołaja z XVII w.

Fot. Dorota Kacprowicz

✠ kapliczka w Sadowiu przy ul. Dworskiej

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

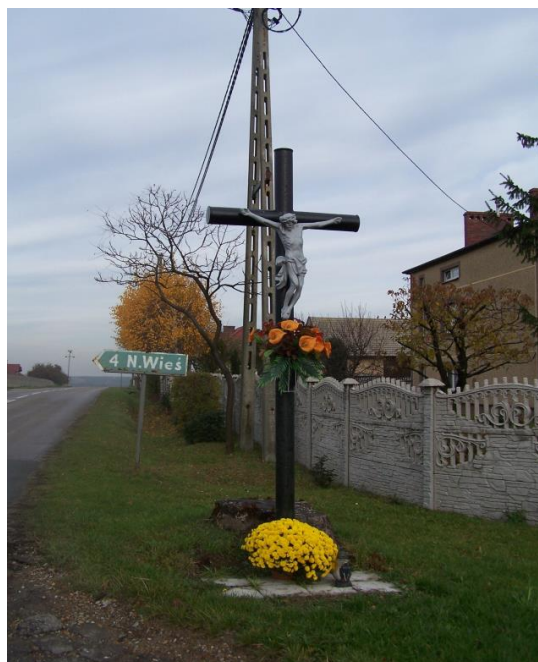
Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Sadowiu przy ul. Dworskiej

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Mierzęcicach przy ul. Kościuszki 2

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Mierzęcicach przy skrzyżowaniu ul. Widokowej i Głowackiego

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Mierzęcicach przy ul. Wolności

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY MIERZĘCICE NA LATA 2023 – 2026

Fot. Dorota Kacprowicz

✝ krzyż w Nowej Wsi w rejonie skrzyżowania ul. Wojska Polskiego z DK 78